

driftens jævne gang forstyrres, er det ikke tilladt at udføre arbejdet som natarbejde.

16) Som eksempler på tilfælde, hvor bestemmelsen vil kunne finde anvendelse, kan nævnes pasning af fyrsteder til apparatur, som ikke tåler afkøling, og oparbejdning af ekstraordinært store tilførsler af let fordærvelige råstoffer, som det uden virksomhedens skyld ikke har været muligt at bearbejde i tiden kl. 6—22. En tilsvarende bestemmelse er givet ved den ved indenrigsministeriets bekendtgørelse af 12. november 1914 i henhold til fabriklovens § 26 b meddelte generelle dispensation vedrørende køle- og varmeanlæg for sådanne arbejder, som er nødvendige for at vedligeholde den for virksomhedens drift og for bevaring af råstoffer, halvfabrikata og færdige produkter nødvendige temperatur.

Sluttelig bemærkes, at samtlige de i stk. 2 indeholdte bestemmelser alene medfører undtagelse fra hovedreglen om nattehvilens *beliggenhed*, men *ikke* giver adgang til at gøre den hvileperiode, som skal gives *hvert døgn*, kortere end de 11 timer, som er fastsat i paragraffens stk. 1.

Til stk. 3. I bagerilovens § 1 og § 6 er der fra forbudet mod natarbejde gjort undtagelse for så vidt angår en arbejdsgiver og hans hustru og børn under 18 år. Af hensyn til kontrollen med overholdelsen af forbudet mod natarbejde foreslås det at ophæve denne undtagelsesbestemmelse.

Til § 33.

Til stk. 1. De i § 33, stk. 1, indeholdte bestemmelser om dispensation fra *natarbejdsforbudet* giver adgang til undtagelse fra såvel den i § 32, stk. 1, fastsatte hvileperiode af 11 timer i døgnet som fra de i § 32, stk. 2, indeholdte bestemmelser om nattehvilens beliggenhed. Bestemmelserne svarer til de i fabriklovens § 27 indeholdte undtagelsesregler fra *forbudet mod helligdagsarbejde*. Lignende undtagelsesbestemmelser indeholdes i § 7 i loven af 18. april 1925 om børns og unge menneskers arbejde, hvor undtagelsesreglen dog nævner naturomstændigheder, ulykkeshændelser eller andre lignende begivenheder, som ikke kunne forudses eller forhindres, og som ikke er af periodisk art. Nogen realitetsforskel er der dog ikke mellem på den ene side § 33 og fabriklovens § 27 og på den anden side bestemmelsen i § 7 i lov af 18. april 1925, idet man formentlig må lægge vægten på, om begivenheden med rimelighed kunne kræves forudset, således som tilfældet f. eks. normalt vil være med periodisk indtræffende begivenheder.

Til stk. 2. En hertil svarende undtagelsesbestemmelse findes ikke i fabrikloven. I dennes § 27 er der ganske vist hjemmel til, at der af tilsynet kan meddeles tilladelse til på folkekirkens helligdage at foretage uopsættelige arbejder, såsom nødvendige renselser og istandsættelse af maskiner og arbejdsredskaber, men bestemmelsen vedrører kun ikke-produktivt arbejde, og sådant arbejde vil kunne henføres under § 32, nr. 15. Der kan imidlertid tænkes tilfælde, hvor der foreligger særligt arbejdspress, og hvor det ikke er muligt for arbejdsgiveren at få arbejdet udført inden for tiden mellem kl. 6 og kl. 22. Det er ikke tilstrækkeligt, at der foreligger en del ordrer, som arbejdsgiveren vanskeligt kan effektuere inden for den nævnte tid. Det må være en betingelse for tilladelse til udførelse af natarbejde, at der foreligger ekstraordinære omstændigheder, som arbejdsgiveren ikke på anden måde kan imødegå. Under sådanne ekstraordinære omstændigheder kan henføres uforudsete begivenheder, der ikke kan falde ind under § 33, stk. 1, f. eks. at råstoffer er kommet så sent frem, at en oparbejdning i tiden fra kl. 6 til kl. 22 ikke er tilstrækkelig til at effektuere tidligere påtagne leveringsordrer, eller at der foreligger forhold, som, selv om de ikke er uforudsete, dog er af ekstraordinær karakter og stiller virksomheden i en tvangssituation, eller endelig at det drejer sig om udførelse af f. eks. presserende vejarbejde, jfr. bemærkningerne til § 32, stk. 2, nr. 3.

I øvrigt bemærkes det, at bestemmelsen kun giver hjemmel til udførelse af arbejde i den i § 32, stk. 2, 1. punktum, omhandlede spærretid, men ikke til at indskrænke den i § 32, stk. 1, angivne hviletid.

Til § 34.

Ved videnskabelige undersøgelser og praktiske erfaringer har det vist sig, at arbejdets gang bør afbrydes af hvilepauser, da trætheden ellers stiger uforholdsmæssigt, og ydeevnen aftager stærkt.

Det foreslås derfor, at arbejdstiden skal være afbrudt af passende beliggende hvile- og spisepauser af tilstrækkelig varighed. Da hvilepauserne både har til formål at yde den fornødne hvile og give arbejderne lejlighed til at indtage måltider, bør middagspauserne have en længde af mindst en time. I tilfælde hvor arbejderne har en lang vej mellem arbejdsstedet og det sted, hvor måltider indtages, må hvilepauserne forlænges forholdsvis. Det samme er tilfældet for arbejdere, der på grund af smudsigt eller sundhedsfarligt arbejde er nødt til at skifte klæder eller rengøre sig særlig grundigt, inden de